

PIMPELMEEES

– kleuren maken de man

Pimpelmezen zijn geliefde onderzoeksvogels. Ze zijn talrijk, leven dichtbij mensen en hun nestkasten zijn eenvoudig te controleren. Daardoor weten we veel over hun strategieën. Over het algemeen leven ze ‘sociaal monogaam’: ze vormen een paartje (man en vrouw), maar paren ondertussen ook met andere pimpelmezen. Mannetjes kunnen op die manier wel dertig jongen bij vier of vijf vrouwtjes produceren. Dat zijn dan wel de ‘topmannen’. Vrouwtjes gaan heel selectief te werk, ze hebben een voorkeur voor wat oudere mannetjes. Want is een man wat ouder, dan bewijst hij een overlever te zijn. Hij wint vaker gevechten, is een zwaargewicht en in goede conditie. Hij zingt gevarieerder en is voor andere vogels te herkennen aan een intenser gekleurd blauw ‘petje’. In blauwe veren zit veel ultraviolet en naarmate er meer ultraviolet wordt uitgestraald, licht het op. Iets wat wij niet kunnen zien, maar vogels wel. En hoe ouder de pimpelmees, des te meer ultraviolet en intenser het blauw.

Het paren met die aantrekkelijke buurman gaat wel stiekem, net als bij veel andere zangvogels, want anders loopt het vrouwtje het risico dat haar eigen mannetje niet erg zijn best doet de jongen te voeren. Hoe hij dat precies weet – of zij paart

met een ander of niet – is niet bekend. Mogelijk let hij erop hoe lang zij uit de buurt van het nest is.

Dat haar partner in veel gevallen niet alleen zijn eigen jongen, maar ook die van een ander grootbrengt, is wel zeker. Opvallend is dat het vrouwtje ervoor zorgt dat de eerstgeboren jongen van de sterke, oudere buurman zijn. Uit onderzoek is gebleken dat de jongen uit het eerste en tweede ei bijna altijd buitenechtelijk zijn. In een periode van ongeveer elf dagen legt ze iedere dag een ei. De eerste eieren zijn het eerste uitgebroed en die jongen zijn daardoor groter en sterker dan de andere. Negen van de tien jongen overleeft het eerste jaar niet, maar de jongen die als eerste uit het ei komen, hebben een grotere overlevingskans.

Interessant is dat het vrouwtje ook nog eens het geslacht van haar eerstgeborenen kan beïnvloeden: het zijn bijna allemaal mannetjes. Van haar eigen partner krijgt ze bijna alleen maar dochters. Hoe ze het geslacht kan bepalen, is nog een vraagteken. Vermoedelijk is het hormoongestuurd en heeft het te maken met het testosterongehalte, een mannelijk geslachtshormoon dat ook bij vrouwen aanwezig is, maar in lagere gehalten. Naarmate het vrouwtje langer op het nest zit, neemt de hoeveelheid testosteron af. En met minder testosteron produceert ze eerder een dochter. In ieder geval is het voor het vrouwtje voordeliger om zonen te krijgen van een aantrekkelijke, succesvolle man dan van een onaantrekkelijke man. De aantrekkelijke man krijgt aantrekkelijke zonen die voor meer kleinkinderen zullen zorgen – want ze paren met veel vrouwtjes – dan de zonen van de minder aantrekkelijke. Waarom ze